

Формування суспільної активності особистості як умова її громадянської зрілості

На підставі аналізу відповідних характеристик суспільно-колективістської активності дітей та підлітків, зовнішніх і внутрішніх факторів її стимулювання стаття розкриває, що вона є результатом дії конкретних соціальних ситуацій, в яких вся багатоманітність зовнішніх вимог, стихійних чи скоригованих організаторами виховного процесу, заломлюється крізь призму індивідуалізованих соціальних установок, внаслідок чого виявляється єдність об'єктивного і суб'єктивного, зовнішнього і внутрішнього, суб'єктивності (переведення суспільного в індивідуальне) і об'єктивності (реалізації власних здібностей, прагнень і сил у суспільних відносинах). Ця єдність – безпосередня об'єктивна умова формування суспільно-колективістської позиції, як передумови успішної соціалізації особистості, що виявляється у змісті і формах життєдіяльності. Педагогічне управління процесом формування суспільно-колективістської позиції дітей та підлітків ставить проблему визначення основних елементів соціальної ситуації, що справляють вплив на становлення і розвиток кожної з чотирьох її компонентів: афективного, пізнавального, діяльнісного та ціннісно-орієнтаційного. Суспільно-колективістська позиція дитини виявляється у її зовнішніх реакціях на певну ситуацію в життєдіяльності колективу дитячої та юнацької організації, що характеризують емоційне ставлення дитини до колективу, до фактів і подій колективного співжиття; знання й розуміння суті явищ, що відбуваються в колективі і суспільстві, вміння орієнтуватись в них; рівень здатності до об'єктивної оцінки спрямованості, ініціативи, дисциплінованості та відповідальності під час організації і проведення колективних справ, громадської роботи. Саме цим забезпечується успішність процесу громадянського виховання юної особистості у дитячій та юнацькій організації.

Ключові слова: особистість, суспільно-колективістська позиція, суспільна активності особистості, громадянська зрілість.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття» ставиться стратегічне завдання «об'єднання зусиль державних і громадських інституцій у вихованні молоді, сприяння діяльності дитячих та юнацьких організацій».

Громадянське становлення юної особистості, яке передбачає формування моральної позиції; розвиток її соціальної творчості, уміння взаємодіяти з людьми, висувати і досягати значимі для всіх і кожного зокрема цілі, орієнтуватися в системі соціальних, моральних, політичних цінностей; реалізацію потреб, інтересів, актуалізацію можливостей дитини, є першочерговим завданням виховання підростаючого покоління.

Ефективність вирішення цього важливого завдання залежить не тільки від школи, сім'ї, а й від діяльності такого соціального інституту як дитяча та юнацька організація, яка за своєю суттю є сучасною формою соціалізації особистості. Цей соціальний інститут у найбільшій мірі сприяє задоволенню бажання кожної дитини та юнака самоствердитися. Участь у дитячих та юнацьких організаціях допомагає їм реалізувати активну життєву позицію, створює відчуття повноти життя [2, с. 2].

Цьому сприяє і правове забезпечення діяльності дитячих та юнацьких організацій, що включає: Декларацію «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні»; Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації»; Закон України «Про об'єднання громадян»; Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [1, с. 2-5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема активного входження підростаючої особистості в суспільство, її громадянське виховання зараз особливо хвилює вчених різних напрямків: філософів, соціологів, психологів, педагогів.

Проблеми соціалізації особистості широко висвітлюють у своїх працях Н. В. Андрєєнкова, Б. А. Афанасьєв, Л. І. Божович, Л. П. Буєва, Р. Г. Гурова, В. В. Москаленко, Л. І. Спиридонов, А. Г. Харчев, О. В. Шестопап, Н. Г. Юркевич та інші.

Різноманітні аспекти діяльності дитячих та юнацьких організацій, психологічні та структурні їх особливості, причини вступу до цих організацій досліджені психологами Е. І. Дранищевою, А. А. Радзіховським, М. В. Розиним, Д. І. Фельштейном, педагогами В. Ф. Володько, І. Д. Зверєвою, В. Т. Лихачовим, В. В. Полукарповим.

Особливості формування міжособистісних стосунків, своєрідність спілкування в дитячій та юнацькій організації розкрито в працях О. В. Буданова, О. С. Газмана, В. І. Журавльова, А. В. Мудрика, І. С. Полонського.

Педагогічні основи виховної діяльності дитячих та юнацьких організацій, перспективи їхнього розвитку розглянуті в дослідженнях Т. С. Гужанової, С. В. Дубровича, Г. М. Іващенко, М. Є. Кульпедінової, В. Є. Литнєва.

Проведений нами аналіз літературних джерел і соціальних досліджень із даної проблеми показує, що питання діяльності дитячих та юнацьких організацій знаходять необхідне обґрунтування. Однак, такий важливий аспект проблеми як громадянське виховання особистості, її соціальне становлення в цих організаціях ще мало досліджений.

Засвоєння молоддю соціального досвіду в дитячій та юнацькій організації, наукова розробка педагогічних основ громадянського виховання, вироблення ефективних рекомендацій значною мірою залежить від об'єктивності виявлення та вивчення форм прояву соціалізації, її рівнів, що вимагає педагогічно обґрунтованого підходу при дослідженні цього питання.

Мета статті – окреслити шляхи й педагогічні умови формування суспільної активності у членів дитячих та юнацьких організацій як умови її громадянської зрілості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішність і ефективність процесу громадянського виховання в значній мірі залежить від активності особистості. Адже саме від того, в якій мірі вона проявляє інтерес до суспільних норм і цінностей, активно чи пасивно засвоює їх, як взаємодіє з іншими членами суспільства, проявляє прагнення принести користь оточуючим, виявляє самостійність, ініціативу, творчість, залежить її суспільна позиція [5, с. 19-20].

Зростання суспільної активності серед молоді є досить актуальною проблемою. На наш погляд, дитяча та юнацька організація як сучасна форма громадянського виховання особистості у найбільшій мірі покликана сприяти формуванню передумов суспільної активності у своїх членів. А це означає, що формування в кожного члена дитячої та юнацької організації таких якостей, як самостійність, ініціативність, творчість, дисциплінованість, відповідальність, що виявляються в суспільно значущій діяльності, є першочерговим завданням кожного дитячого об'єднання. Актуальність його посилюється й тим, що дуже повільно перебудовується діяльність дитячих та юнацьких організацій в напрямку формування суспільної активності юних особистостей. Як результат – деякі діти проявляють безвідповідальність і недисциплінованість, інколи навіть відмовляються виконувати громадські доручення, рідко вдаються до самостійних дій та вчинків, викликаних суспільно значущою мотивацією [4, с. 30].

Розглядаючи шляхи й педагогічні умови формування початкових основ суспільної активності у членів дитячих та юнацьких організацій, ми керувалися тим, що вона є функцією суспільно-колективістської позиції особи, формування якої започатковується ще в дошкільному віці.

Що таке позиція? Який зміст слід вкладати в поняття «суспільно-колективістська позиція»?

У психології, в працях О. Ф. Лазурського, С. Л. Рубінштейна, В. М. Мясіщева позиція особи розглядається як складна система її ставлення до суспільства та ідеології, праці, інших людей і самої себе. Позиція – основна одиниця індивідуальної особистісної структури. В ній діалектично поєднані мотиваційні, інтелектуальні, емоційні, поведінкові та діяльнісні аспекти способу життя людей.

Позиція людини має певну спрямованість: прогресивну чи регресивну; просоціальну, асоціальну, антисоціальну; моральну чи аморальну; творчу чи пристосовницьку. Вона може бути типовою або ж індивідуальною і, виявляючись в соціальній активності особи, мати різні рівні інтенсивності (високий, середній, низький), бути стійкою (стабільною) чи ситуативною (імпульсивною).

Ми дотримуємося такого підходу, за яким суспільно-колективістська позиція особистості – це генералізована узагальнена система її емоційних, пізнавальних, цілісно-орієнтаційних та операційних установок, що виявляється у готовності діяти в конкретній соціальній ситуації, керуючись інтересами колективу, суспільства.

Складниками суспільно-колективістської позиції членів дитячої та юнацької організації ми схильні вважати такі:

- ідентифікація (ототожнення) дитини з колективом організації на основі позитивного емоційного зв'язку (афективний компонент);
- чітке і ясне сприймання й розуміння соціальної ситуації, спричинені усвідомленням норм поведінки в колективі, зафіксованих в правилах, законах членів тієї чи іншої організації (пізнавальний компонент);
- установка кожного члена дитячої та юнацької організації на колективну творчість і вміння будувати свою поведінку відповідно до норм колективного співжиття (діяльнісний компонент);
- спрямованість на самооцінку власної поведінки та діяльності з погляду цінностей і норм, що існують в даній організації (ціннісно-орієнтаційний компонент).

Кожний із чотирьох згаданих компонентів суспільно-колективістської позиції може перебувати на різному рівні сформованості, внаслідок чого його зв'язки з трьома іншими послаблюються чи посилюються, а сам він має різну питому вагу в цілісній системі залежно від соціальної ситуації його формування, цілеспрямованого виховного впливу керівника дитячої та юнацької організації [3, с. 9-15].

Як внутрішня детермінанта суспільно активної особи позиція сама по собі непомітна для спостереження. Вона виявляється лише в її зовнішній реакції – словах, діях та вчинках дитини, її активній взаємодії з колективом, суспільством. Звичайно, (і це треба мати на увазі), між позицією як внутрішнім психічним утворенням і поведінкою та діяльністю як зовнішніми виявами її немає однозначної відповідності – це зв'язок тільки статичний. Тому та чи інша позиція того чи іншого члена організації, її глибина, стійкість зовнішньо перебувають на різних рівнях соціальної активності. Суспільно-колективістська позиція члена дитячої та юнацької організації виявляється у зовнішніх реакціях його на певну ситуацію в життєдіяльності колективу, взаємодії з членами цього колективу, що характеризують емоційне ставлення дитини до нього в цілому, до фактів і подій колективного співжиття; знання й розуміння суті явищ колективу і суспільства, вміння орієнтуватися в них; рівень здатності до об'єктивної оцінки спрямованості, ініціативи, дисциплінованості та відповідальності під час організації і проведення колективних справ, громадської роботи в організації.

На наш погляд, завдання керівника дитячої та юнацької організації полягає у тому, щоб за зовнішніми реакціями дитини, її конкретними діями та актами поведінки (що, як правило, ситуативні) побачити реальний процес становлення і розвитку суспільно-колективістської позиції – реального результату виховних зусиль керівника організації. В той же час ці зовнішні вияви можна типізувати за такими критеріями, як «активність – пасивність», «ситуативність – стійкість», «репродуктивність – творчість».

Діти I групи характеризуються стійкою суспільно-колективістською активністю з високою частотністю самодіяльних дій і вчинків, викликаних прагненням принести користь колективу, суспільству (високий рівень). Представники цього рівня виявляють самостійність, ініціативу, творчість як у пошуках цікавих колективних справ, так і при виконанні громадських доручень, засуджують егоїзм, відособлення в колективі, активно залучають своїх товаришів до громадської роботи, є добрими організаторами.

Вихованці II групи (середній рівень) виділяються стійкою суспільно-колективістською активністю, що схильна до адаптації і функціонує на виконавському рівні; це добрі виконавці, але не організатори; їхня активність пов'язана не із змістом діяльності, спрямованої на користь колективу, суспільства, а з прагненням виділитися, самоствердитися в колективі, з побоюванням осуду товаришів.

У членів III групи (низький рівень) суспільно-колективістська активність є ситуативною, споглядалююю і залежить від випадкових обставин; задоволення від виконання громадських доручень ці діти не отримують, не вважають їх суспільно значущими; оцінюючи дії і вчинки ровесників, не помічають різниці між їх егоїстичною чи колективістською спрямованістю; в діяльності та поведінці орієнтуються на значущих для них людей; живуть і діють за принципом – «А я що? Я – як усі». Враховуючи це, доцільно з нашої точки зору, визначити рівні суспільно-колективістської активності, які можна виділити в колективі кожної дитячої та юнацької організації. Однак, ми

вирішили не тільки визначити рівні суспільно-колективістської активності членів дитячої та юнацької організацій, а й порівняти їх з рівнями суспільно-колективістської активності школярів, які не включені ні до яких громадських дитячих об'єднань та організацій.

Дослідження було проведено на базі шести навчально-виховних закладів м. Ковель (Волинська область). У ході цього дослідження нами було опитано 175 дітей віком 10-15 років (середній вік 12,5 років), з них 85 – члени дитячих та юнацьких організацій, інші 90 – школярі загальноосвітніх шкіл, які не залучені до громадських об'єднань.

В якості дослідницької діагностики була використана розроблена нами анкета, результати якої дозволяють визначити рівні суспільно-колективістської позиції дітей та підлітків. Анкета включала в себе 10 запитань з трьома варіантами відповідей на кожне запитання. В основу побудови анкети був покладений принцип, за яким кожному варіанту відповіді відповідає певний рівень суспільно-колективістської активності. Так, варіанту відповіді «А» відповідає високий рівень суспільно-колективістської активності, варіанту відповіді «Б» – середній, варіанту відповіді «В» – низький.

Отож, в ході дослідження ми відштовхувались від того, що є три рівні суспільно-колективістської активності.

У ході дослідження, зокрема при безпосередньому спілкуванні з учителями шкіл, класними керівниками, педагогами-організаторами, з'ясувалось, що в навчально-виховних закладах є учні, яким не просто притаманний низький рівень суспільно-колективістської активності, вони характеризуються (що найгірше) суспільно-колективістською пасивністю. Це не стосується дітей, які є членами дитячих та юнацьких організацій.

Враховуючи вищесказане, ми прийшли до висновку про необхідність виділення ще одної групи дітей – четвертої. Зазначимо, що це стосується лише школярів. Серед членів дитячих та юнацьких організацій такої групи дітей не було виявлено.

Отже, учні IV групи характеризуються суспільно-колективістською пасивністю (нульовий рівень активності). Вони не ідентифікують себе з колективом, не живуть його успіхами і невдачами, якщо й виконують громадські доручення, то ця діяльність повністю визначається зовнішньою стимуляцією (вимога колективу, педагога, контроль) і є репродуктивною; на події колективного життя реагують майже завжди однаково: «Ну й що? А кому це потрібно? Я тут ні при чому».

Оригінальність запропонованої нами шкали рівнів суспільно-колективістської активності не лише в тому, що вона ґрунтується на діагностичному принципі, а й в тому, що містить основні напрями виховної роботи керівника дитячої та юнацької організації, класного керівника, педагога-організатора, оскільки призначення організації виховного процесу – долати суспільно-колективістську пасивність (нульовий рівень активності), підносити її до ситуативної, споглядальної активності (низький рівень активності), а в подальшому створювати соціально-педагогічні умови для переходу адаптивної активності, що функціонує на виконавському рівні, в творчу, з високою частотністю самодіяльних, ініціативних, колективістських дій і вчинків.

У нашому дослідженні наведені критерії мають певне значення для дослідницької діагностики, оскільки дають змогу зіставляти результати виховної роботи в дитячій та юнацькій організації з відповідними результатами в школі.

Чим же ми керувалися при обробці результатів опитування, зокрема при віднесенні дітей до того чи іншого рівня суспільно-колективістської активності?

Для зручності обробки даних кожному варіанту відповіді було присвоєно кількісну характеристику:

«А» (високий рівень активності) – 3 бали;

«Б» (середній рівень активності) – 2 бали;

«В» (низький рівень активності) – 1 бал.

Залежно від набраної кількості балів визначається рівень суспільно-колективістської активності:

26-30 балів – високий рівень;

25-21 бал – середній рівень;

20-16 балів – низький рівень;

15 і менше балів – нульовий рівень.

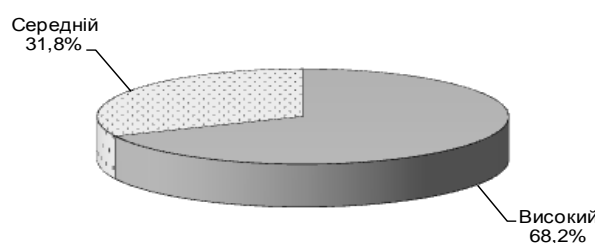
Отже в ході нашого дослідження ми одержали такі дані щодо розподілу дітей по групах за рівнями суспільно-колективістської активності.

Таблиця 1.

Розподіл дітей за рівнями суспільно-колективістської активності, %

Учасники опитування	Кількість дітей	Г р у п и			
		I	II	III	IV
Члени дитячих та юнацьких організацій	85	68,2	31,8	-	-
Школярі	90	31,1	46,7	13,3	8,9
Разом	175	49,1	39,4	6,9	4,6

Результати опитування показали, що основна маса членів дитячих та юнацьких організацій виявляє стійку суспільно-колективістську активність (68,2%). Ці діти характеризуються високим рівнем колективізму: вони самостійно, ініціативно організують діяльність на користь колективу і залучають до неї інших; добровільно беруть на себе будь-які громадські доручення, сумлінно виконують їх, виявляючи при цьому творчість, виступають проти егоїстичних проявів, вимогливі до себе і товаришів. 31,8% серед членів дитячих та юнацьких організацій становлять діти з середнім рівнем суспільно-колективістської активності: їхні реакції і дії в основному виражаються у формі активного пристосування до норм і вимог колективного співжиття внаслідок сумлінного виконання правил, законів, що існують у відповідній організації.

Рис. 1. Діаграма розподілу школярів за рівнями суспільно-колективістської активності.

Що стосується школярів, які не входять ні до яких дитячих та юнацьких організацій, то більшість з них, як показало наше дослідження, виявляє середній рівень суспільно-колективістської активності (46,7%). Стійку суспільно-колективістську активність (високий рівень) мають 31,1% учнів.

На відміну від дітей, які є членами дитячих та юнацьких організацій, серед звичайних школярів нами було виявлено 13,3% учнів з низьким рівнем суспільно-колективістської активності і 8,9% учнів, що характеризуються суспільно-колективістською активністю (нульовий рівень активності). Другі – часто ухиляються від громадських доручень, їхні дії і поведінка в колективі визначаються виключно зовнішніми вимогами вчителя, мають репродуктивне спрямування.

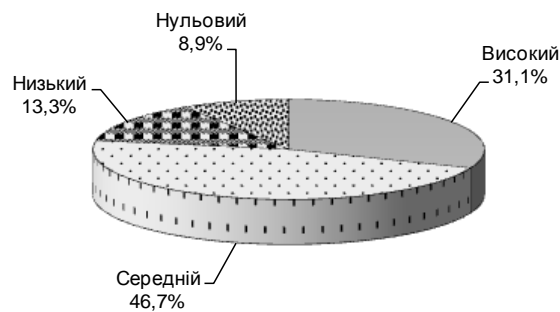

Рис. 2. Діаграма розподілу школярів за рівнями суспільно-колективістської активності.

Ми довели, що члени дитячих та юнацьких організацій перевищують звичайних школярів за рівнем суспільно-колективістської активності.

Чим пояснити динамічні характеристики і тенденції суспільно-колективістської активності школярів? Чому більшість дітей, які є членами дитячих та юнацьких організацій, виявляє стійку суспільно-колективістську активність, а серед учнів шкіл панує таке явище як суспільно-колективістська пасивність?

Передусім це пояснюється соціальною ситуацією формування суспільно-колективістської позиції, що складається як результат взаємодії впливу зовнішніх обставин (колективних норм, ціннісних орієнтацій, зразків) і внутрішніх можливостей дитини (соціогенних потреб, прагнень, інтересів та ін.). Науково доведено, що рушійними силами активності є не самі по собі зовнішні чи внутрішні фактори, а діалектична суперечність, що виникає за їх взаємовпливу, яку розглядаємо лише як передумову для виникнення соціальної позиції особи.

Під час спілкування з шкільними психологами з'ясувалась цікава тенденція. В сучасну школу, як відомо, дитина приходиться з певним досвідом колективної життєдіяльності, набутим у дошкільних закладах. Вона комунікативна, товариська, не боїться запитувати вчителя, висловити своє ставлення до навколишнього, володіє достатнім для неї обсягом суспільних уявлень. Протягом першого року навчання школярі докладують чимало зусиль для набуття знань із суспільного життя країни, цікавляться всім, що відбувається в класному колективі, тобто проявляють високий рівень суспільно-колективістської активності, який ще більше зростає у другому класі.

Становище різко змінюється на гірше в третій клас. Збільшується кількість проявів егоїзму, індивідуалізму, соціального індивідуалізму, з'являються тенденції споживацького ставлення до навколишнього, суто особисті інтереси превалюють над колективними. Причину такої негативної тенденції ми вбачаємо в тому, що суспільно-колективістська позиція, яка успішно почала формуватися в дошкільному віці, не знаходить достатніх соціально-психологічних і педагогічних умов для дальшого підкріплення і розвитку.

Висновок із цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене нами дослідження доводить, що члени дитячих та юнацьких організацій значно перевищують за рівнем суспільно-колективістської активності звичайних школярів. Дитяча та юнацька організація, на нашу думку, створює кращі умови для формування стійкої суспільно-колективістської активності. Про це свідчать і результати нашого дослідження: якщо основна маса школярів виявляє середній рівень суспільно-колективістської активності, то члени дитячих та юнацьких організацій високий; якщо серед учнів шкіл є діти з низьким рівнем суспільно-колективістської активності, а також і такі, які характеризуються суспільно-колективістською пасивністю, то серед членів дитячих та юнацьких організацій такого явища взагалі не існує.

Ми схильні вважати, що це пояснюється насамперед тим, що принципи колективізму, на яких будується діяльність дитячих та юнацьких організацій, в шкільних умовах не реалізується у найважливішому – організації навчального процесу, який за своєю суттю, незважаючи на окремі спроби ввести групові та колективні форми, залишається індивідуальним. Особливо це помітно, якщо проаналізувати процес формування ціннісно-орієнтаційного компонента,

що характеризує самооцінку поведінки виховання з погляду її значущості для колективу і є провідним у структурі суспільно-колективістської позиції особи.

Дане дослідження створило підґрунття для подальшої розробки проблеми. Зокрема, більш глибокого вивчення потребують проблеми: створення відповідних умов і впровадження ефективних шляхів громадянського виховання особистості у навчально-виховному процесі; взаємодії дитячих та юнацьких організацій з різними соціальними інститутами; порівняльно-педагогічного аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду громадянського виховання особистості в різних дитячих громадських об'єднаннях та організаціях.

Джерела та література

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Інститут системних досліджень освіти України. – К., 1994. – 61 с.
2. Литньов В.Є. Дитячі громадські організації – соціальний інститут виховання // Шкільний світ . – 1999. – №20. – С.2.
3. Пашков М.Ю. Методология анализа молодежных общественных объединений // Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы. –К., 1992. – Ч.2. – С.30.
4. Савчук Б. Український Пласт 1911-1939 р.р. – Івано-Франківськ: Лілея, 1996. – 264 с.
5. Смолюк І. Особливості виховання громадянських якостей у дітей молодшого шкільного віку // Педагогічний часопис Волині. – 2016. – №1(2). – С.19-20.

References

1. Derzhavna natsionalna prohrama "Osvita" (Ukraina KhKhI stolittia). Instytut systemnykh doslidzhen osvity Ukrainy. – K., 1994. – 61 s.
2. Lytnov V.Ie. Dytiachi hromadski orhanizatsii – sotsialnyi instytut vykhovannia // Shkilnyi svit . – 1999. – №20. – S.2.
3. Pashkov M.Yu. Metodologiya analiza molodezhnyih obschestvennyih ob'edineniy // Molodezhnaya politika: opyt, problemy, perspektivy. –K., 1992. – Ch.2. – S.30.
4. Savchuk B. Ukrainyky Plast 1911-1939 r.r. – Ivano-Frankivsk: Lileia, 1996. – 264 s.
5. Smoliuk I. Osoblyvosti vykhovannia hromadianskykh yakosteï u diteï molodshoho shkilnoho viku // Pedagogichnyi chasopys Volyni. – 2016. – №1(2). – S.19-20.

Смолюк Иван, Смолюк Вадим, Швай Александр. Формирование общественной активности личности как условие ее гражданской зрелости. На основании анализа соответствующих характеристик общественно-коллективистской активности детей и подростков, внешних и внутренних факторов ее стимулирования статья демонстрирует то, что эта активность является результатом действия конкретных социальных ситуаций, в которых все многообразие внешних требований, стихийных или скорректированных организаторами воспитательного процесса, преломляется сквозь призму индивидуализированных социальных установок, вследствие чего проявляется единство объективного и субъективного, внешнего и внутреннего, субъективации (перевода общественного в индивидуальное) и объективации (реализации собственных способностей, стремлений и сил в общественных отношениях). Это единство – непосредственное объективное условие формирования общественно-коллективистской позиции, как предпосылки успешной социализации личности, что проявляется в содержании и формах жизнедеятельности. Педагогическое управление процессом формирования общественно-коллективистской позиции детей и подростков ставит проблему определения основных элементов социальной ситуации, оказывающих влияние на становление и развитие каждой из четырех ее компонентов: аффективного, познавательного, деятельностного и ценностно-ориентационной. Общественно-коллективистская позиция ребенка проявляется в его внешних реакциях на определенную ситуацию в жизнедеятельности коллектива детской и юношеской организации, характеризующих эмоциональное отношение ребенка к коллективу, к фактам и событиям коллективного сожителства; знание и понимание сути явлений, происходящих в коллективе и обществе, умение ориентироваться в них; уровень способности к объективной оценке направленности, инициативы, дисциплинированности и ответственности во время организации и проведения коллективных дел, общественной работы. Именно этим обеспечивается успешность процесса гражданского воспитания юной личности в детской и юношеской организации.

Ключевые слова: личность, общественно-коллективистская позиция, общественная активность личности, гражданская зрелость.

Smoliuk Ivan, Smoliuk Vadim, Shvay Alexander. The forming of social activity of personality as the condition of its civil maturity. On the basis of analysis of appropriate characteristics of social collectivist activity of children and teenagers, external and internal factors of its stimulation, the article reveals that it is the result of influence of specific social situations, in which all diversity of external, natural or corrected by organizers of educational process requirements is refracted through the prism of individualized social attitudes. As the conclusion the union of objective and subjective, external and internal, subjection (transfer from social to individual) and objectification (realization of personal abilities, aspirations and forces in social relations) appears. This unity is the immediate objective condition of forming social collectivist position, as the precondition of the successful socialization of the personality which appears in the content and forms of vital activity. The pedagogical management of the process of forming of social collectivist position of children and teenagers causes the problem of the definition of general elements of social situation, which influence on the incipience and development of each of four components: affective, cognitive, active and value-orientate. The social collectivist position of the child appears in the external reactions to the certain situation in the vital activity of children's and youth's organization. They characterize emotional attitude of child to the collective, to the facts and events of collective cohabitation; knowledge and understanding of the essence of the phenomena, which take place in the collective and society, skills to orientate there; the level of ability to objective assessment of directivity, initiatives, discipline and responsibility during the organization and carrying out the collective cases, civil work. That is what the progress of process of civil education of young personality in the child and youth organizations is provided by.

Keywords: personality, social collectivist position, social activity of personality, social maturity.